

Folkkampanjen mot kärnkraft och kärnvapen
i Sundsvall

Datum
2025-06-13

Diarienummer
KN2024/01912

Till: Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.cks.remissor@regeringskansliet.se

Remissyttrande över KN2024/01912 – En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar

Även om vi inte varit en utpekad remissinstans vill vi yttra oss över promemorian *En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar*. Vi vill särskilt kommentera några delar av förslaget som vi bedömer kan påverka säkerheten negativt vid framtida kärntekniska etableringar, med fokus på hantering av använt kärnbränsle och kärnavfall.

1. Otillräckliga krav på redovisning av avfallshantering (4 § och 21 §)

Promemorian föreslår i 4 § att sökanden ska redogöra för hur kärnämne och kärnavfall ska omhändertas – men det klargörs uttryckligen att plats eller ansvarig aktör inte behöver anges. Detta är enligt vår mening en alltför låg ambitionsnivå i ett avgörande säkerhets- och tillståndsskede.

Eftersom 21 § medger att regeringen får godkänna en anläggning om det finns en ”godtagbar metod” för avfallsförvar (t.ex. KBS-3), kan det räcka för sökanden att endast hänvisa till metoden – utan konkretisering. Det urholkar tillståndets substans.

Förslag: Komplettera 4 § så att redovisningen av omhändertagande ska inkludera lokalisering, ansvarsförhållanden och genomförandeplan. Begränsa regeringens möjlighet till godkännande enligt 21 § till fall där det finns en **konkret och verifierbar plan**, inte endast en tidigare godkänd metod.

2. Otydlig långsiktig ansvarsfördelning och finansiering

Avfallshantering regleras i dag enligt kärntekniklagen (§§ 12–13) genom krav på periodisk rapportering om forskning och utveckling, samt avgiftsbaserad finansiering av förvaring och rivning. Dessa bestämmelser föreslås inte ändras – men det framgår inte om eller hur de kommer att tillämpas i den nya prövningsmodellen.

Det bör påpekas att finansieringsutredningen visat att modellen inte bär sig ekonomiskt om färre än fyra nya reaktorer byggs. En realitet där endast en eller två reaktorer uppförs gör systemet skört – både finansiellt och rättsligt – om till exempel ägaransvar faller bort.

Förslag: Förtydliga i lagförslaget att nuvarande ansvarskedjor och finansieringssystem enligt kärntekniklagen fortsatt ska gälla även för nya reaktorer, och utred hur de påverkas av lågt ägarengagemang.

3. Otydlighet kring kommunens inflytande och vetorätt

Det är oklart om kommunens vetorätt enligt miljöbalken gäller vid flera skeden i processen – t.ex. vid både planantagande och godkännande. Om kommunen säger ja vid planläggning men nej vid godkännandet – vad gäller då?

Dessutom gäller idag ingen vetorätt alls för kommuner vid beslut om slutförvar, vilket är svårt att försvara ur ett självstyrelse- och riskperspektiv.

Förslag: Klargör att kommunens yttrande är bindande i både plan- och godkännandeskedet – alternativt ange när kommunen har vetorätt. Inled en översyn i syfte att införa kommunal vetorätt även för slutförvarsanläggningar.

4. Osäker strategisk miljöbedömning och platsprovning

Regeringens godkännande ska enligt promemorian bygga på strategisk miljöbedömning samt bedömning av anläggningens påverkan på rikets säkerhet. Men dessa aspekter kan vara mycket svåra att överblicka 10–15 år i förväg, särskilt när plats ännu inte angetts.

Förslag: Säkerställ att tillståndsprövningen innehåller krav på en fullständig miljöbedömning och platsanalys innan ett godkännande ges, och att denna inte får skjutas upp till senare delprovningar.

5. Otydlighet kring rättsprovning och möjligheter till överklagan

Vi noterar positivt att miljöorganisationers rätt att begära rättsprovning vidgas enligt 2 § i lagen om rättsprovning. Detta är viktigt för rättssäkerheten. Det är dock oklart om detta också gäller principiella regeringsbeslut om plan – eller enbart slutliga godkännanden.

Förslag: Tydliggör att alla beslut enligt den nya lagen – inklusive planbeslut – omfattas av rättsprovning enligt artikel 9.2 i Århuskonventionen.

Avslutande kommentar

Vi delar ambitionen att skapa en effektiv och förutsägbar tillståndsprocess. Men detta får inte ske på bekostnad av säkerhet, lokalt inflytande eller långsiktig ansvarsfördelning. Vi anser att ovanstående synpunkter är avgörande för att skapa en robust och legitim prövningsmodell.

För Folkkampanjen mot kärnkraft och kärnvapen
i Sundsvall
Sundsvall dag som ovan

Ulf Gustafsson
vice ordförande